

KERSTMIS 2024

Kerstavond

THEMA: Keer ons om naar Uw Licht

Voorgangers: Paul Clement en Lieuwe Wijbenga

Muziek: Frank Bockholts piano en Emmy Bockholts dwarsfluit

Muziek

Lied: Stille nacht

Stille nacht, heilige nacht!
Davids Zoon zo lang verwacht,
Die miljoenen eens zaligen zal,
Wordt geboren in Betlehems stal,
Hij der schepselen Heer (2x)

Hulpeloos Kind, heilig Kind,
Dat zo trouw zondaars mint,
Ook voor mij hebt G'uw rijkdom ontzegd,

Wordt G'op stro en in doeken gelegd.
Leer m'U danken daarvoor (2x)

Stille nacht, heilige nacht!
Vred'en heil wordt gebracht
Aan een wereld, verloren in schuld;
Gods belofte wordt heerlijk vervuld.
Amen, Gode zij eer! (2x)

Gedachte: *Paul (naar Jan van Opbergen)*

In het jaar 2024 verscheen een nieuwe Encycliek van de paus om het jaar te begroeten als het jaar van Gods komst op de aarde. Op het Sint Pieters-plein in Rome stonden de afgevaardigden van alle volken aangetreden. Voorop stonden de groten der aarde, de geestelijke en wereldlijke autoriteiten, de generaals. Daarachter de directeuren van 's werelds grootste bedrijven. Dan kwamen vertegenwoordigers van de burgerij en tenslotte – na loting - de meest acceptabele armen der armen.

Het wachten duurde lang en militaire korpsen speelden ter verpozing "Nearer my God to Thee". Plotseling verscheen er toen een kind op de rode loper. Het zeurde om iets waar geen mens op dat ogenblik aan durfde denken: een doodgewone boterham. Een zweem van ontroering verscheen er op de gezichten van de genodigden, maar toen het kind een plasje deed aan de voeten van de paus, werd het snel verwijderd en teruggestuurd naar zijn moeder op de achterste rij. Toen klonk er van daar de stem van een sterke man met het kind op zijn schouders: "God allemachtig! Laat iedereen zich omdraaien dan kun je de omgekeerde wereld zien. Vandaag is God een nieuw jaar aan onze kant begonnen."

Toen zei de paus verstoord, maar voor het eerst onfeilbaar: moeten we met die ellende nu weer vóóraan beginnen

Klankschaal

Stilte

Woord van welkom

Lied: *Op melodie van: Er is een roos ontsproten, GvL 533*

Vanwaar zijt Gij gekomen, wij wisten niets van U.
In onze stoutste dromen was God nooit hier en nu.
Een nieuwe God zijt Gij

die onder ons wilt wonen zo ver weg zo dichtbij

Gij zijt ons doorgegeven, een naam, een oud verhaal,
uw woorden uitgeschreven in ied're mensentaal.
Ons eigen levenslot
met uw geluk verweven, zo zijt Gij onze God.

Gij zijt in ons verloren, wij durven u niet aan,
uw stem in onze oren, uw komst in ons bestaan.
Een woord van vlees en bloed,
een kind voor ons geboren, een mens die sterven moet.

Lezing uit Lukas 2, 1-3

In die dagen vaardigde keizer Augustus een decreet uit dat de hele wereld in registers moest worden ingeschreven. Deze eerste registratie vond plaats toen Quirinius gouverneur van Syrië was.

Trombonegeschal (aansluitend bij de inleiding, uitmondend in mars- of klaroenstoten)

Woord ter inleiding *De wereld toen en nu*

De trombone verklankte de wereld met alle geweld waarin we leven: Welkom jij overweldigd wordt door wat je ziet of overkomt: met een be-zoekje van enkele minuten van een overbelaste thuiszorgster, bijna verplet-terd onder ziekte of ouderdom. Welkom jij met je hoofd vol van de keizers die nu de wereld decreteren en hun slippendragers: Poetin, Trump, Netanjahu, Hamas, een NAVO-gene-raal, Zelensky. Welkom jij die zelf als in een schuttersputje leeft omdat je je zorgen maakt over de polarisatie in de samenleving, of ook in je eigen kerk of familie. Welkom jij die geen verweer hebt als je dierbare geloof in God of je vertrouwen in je vriend of kind wordt aangevallen. Welkom jij wiens maag leeg is en zijn hoofd vol van slogans als: "Als je denkt aan Kerst, denk je aan schouderrollade". Is dát Kerstmis 2024?

Hier en thuis of op een andere plek: hier mag je zijn wie je bent; wie je bent met je bereidheid om met anderen of in alle stilte met God gedachten te delen en vérder te kijken. U en ik zijn, proberen te zijn: pelgrims van hoop. Mensen, christenen, moslims, atheïsten, gelovigen, zoekers, zogenaamd ongelovigen, vreemden en bekenden, die door deze wereld trekken. Ze hou-den elkaar vast en laten elkaar los met alle verschillen. Maar ze leggen zich niet neerleggen bij al dat geweld dat onze wereld hoe dan ook teistert. Ze zoeken naar méér dan het alledaagse, het ongewone. Laten we bidden:

Drempelgebed

Er is ons ooit gezegd:
het volk dat in het duister wandelt, ziet een groot licht...
Daarom roepen wij tegen de nacht van oorlog, tirannie en terreur
en bidden om recht en waarheid, om vrijheid en vrede, en zeggen samen:
allen: Heer ontferm U over ons

Er is ons gezegd:
De Heer zal recht spreken. Daarom roepen wij tegen het recht praten van wat krom is
En bidden wij om ontmaskering van fake-news,
Van al wat vals is. En om ontvankelijkheid voor Gods woorden.
En wij zeggen samen: Heer ontferm U over ons

Er is ons gezegd:

Zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegscharen.

Daarom roepen wij, tegen de waanzin van ál ons geweld en misbruik van macht.

En wij bidden om roofofbouw óm te zetten in zorg voor de aarde,

En wij zeggen samen: Heer ontferm U over ons

Er is ons gezegd:

Zij zullen zitten, ieder onder zijn eigen wijnstok.

Daarom roepen wij tegen alle armoede. Om recht en liefdadigheid.

Om een plek om te wonen, om ruimte om te ademen, om al wat iemand broodnodig heeft.

En we zeggen samen: Heer ontferm U over ons

Er is ons gezegd:

Vrees niet, vrede op aarde.

Daarom roepen wij, tegen angst en wanhoop,

tegen berusting en moedeloosheid. Tegen al wat ons klein houdt.

En bidden wij om de Geest, die hoop en moed ontsteekt in ons uitgebluste hart.

En we zeggen samen: Heer ontferm U over ons.

Ja, Heer, buig U opnieuw over ons,

Vergeef ons opdat wij anderen vergeven.

En leid ons door dit leven, in eeuwigheid.

Allen: Amen

Lied: Alwie dolend *NLB 498*

1. Al wie dolend in het donker

In de holte van de nacht

En verlangend naar een wonder

Op de nieuwe morgen wacht:

Vrijheid wordt aan u verkondigd

Door een koning zonder macht.

2. Onze lasten zal Hij dragen

Onze onmacht totterdood

Geeft als antwoord op ons vragen

Ons zichzelf als levensbrood.

Nieuwe vrede zal er dagen

Liefde straalt als morgenrood.

3. Tot de groten zal Hij spreken

Even weerloos als een lam;

Het geknakte riet niet breken:

Hij bewaakt de kleine vlam:

Hoort en ziet het levend teken

Van een God die tot ons kwam

Lezing: uit Micha 4, 1-5

Eens zal; de dag komen dat de berg met de tempel van de Heer rotsvast zal staan, verheven boven heuvels, hoger dan alle bergen. Volkeren zullen daar samenstromen, machtige naties zullen zeggen: "Laten we optrekken naar de berg van de Heer, naar de tempel van Jacobs God. Hij zal ons onderrichte, ons de weg wijze, en wij zullen zijn paden bewandelen." Vanuit Sion klinkt zijn onderricht, vanuit Jeruzalem spreekt de Heer. Hij zal rechtspreken tussen machtige volken en over grote en verre naties oordeel vellen. Dan zullen ze hun zwaarden omsmeden tot ploegijzers en hun speren tot snoeimessen. Geen volk zal nog het zwaard trekken tegen een ander volk, geen mens zal meer weten wat oorlog is. Ieder zal zitten onder wijn wijnstok en onder zijn vijgenboom, door niemand opgeschrikt, want de Heer van de hemelse machten heeft gesproken. Laat andere volken hun eigen goden volgen – wij vertrouwen op de naam van de Heer, onze God, voor eeuwig en altijd.

Muziek

Lied: In 't laatste van de dagen
Verzameld liedboek 371

Evangelie volgens Lukas : 2,4 -13

Allen gingen op weg om zich te laten inschrijven, ieder in zijn eigen stad. Zo ook Jozef; hij ging van de stad Nazaret in Galilea naar Judea, naar de stad van David, Betlehem genaamd, omdat hij uit het huis van David stamde, om zich te laten inschrijven, samen met Maria zijn verloofde, die zwanger was.

Terwijl ze daar waren kwam voor haar de tijd dat ze moest bevallen, en ze baarde een zoon, haar eerste kind; ze wikkelde Hem in doeken en legde Hem in een voerbak, omdat er geen plaats voor hen was in het gastenverblijf. Er waren daar in de buurt herders, die in het veld overnachtten om de wacht te houden bij hun kudde. Opeens stond er een engel van de Heer bij hen en de heerlijkheid van de Heer omstraalde hen. Ze schrokken hevig. Maar de engel zei: 'Schrik niet, want ik heb een goede boodschap voor u, een grote vreugde voor het hele volk. Vandaag is in de stad van David uw Redder geboren; Hij is de Messias, de Heer. Dit is het teken voor u: u zult een kind vinden dat in doeken is gewikkeld en in een voerbak ligt. '

Plotseling was er bij de engel een heel leger uit de hemel; ze loofden God met de woorden: 'Glorie aan God in de hoogste hemel, en op aarde vrede onder de mensen in wie Hij een welgevallen heeft.

Lied: Eer zij God in onze dagen GvL 436 1 couplet

Eer zij God in onze dagen,
eer zij God in deze tijd.
mensen van het welbehagen,

roept op aarde vrede uit.
Gloria in excelsis Deo (2x)

Evangelie volgens Lukas 2, 15 – 20

Toen de engelen weer van hen waren weggegaan naar de hemel, zeiden de herders tegen elkaar: 'Kom, we gaan naar Betlehem om te zien wat er is gebeurd en ons door de Heer is bekendgemaakt.' Haastig gingen ze erheen en vonden Maria en Jozef, en het kind dat in de voerbak lag.

Toen ze het zagen, maakten ze bekend wat hun over dit kind was gezegd. Allen die het hoorden stonden verbaasd over wat hun door de herders werd gezegd. Maria bewaarde dit alles in haar hart en dacht erover na. De herders keerden terug. Zij verheerlijkten en loofden God om alles wat zij hadden gehoord en gezien; het kwam overeen met wat hun was gezegd.

Lied: Nu daagt het GvL 505

Nu daagt het in het oosten;
het licht schijnt overal:
Hij komt de volken troosten,
die eeuwig heersen zal.

De duisternis gaat wijken
van d' eeuwenlange nacht.

Een nieuwe dag gaat prijken
met ongekende pracht.

Reeds daagt het in het oosten,
het licht schijn overal:
Hij komt de volken troosten,
die eeuwig heersen zal.

Overweging

In deze tijd van dreigingen zelfs bij mensen die deze wereld willen ómkeren leeft het gevoel van de Griekse mythe: de mens is in wezen een Sisyphus. Die is veroordeeld; veroordeeld om een zwaar blok steen tegen de heuvel op te rollen. Maar voor hij helemaal boven is ontsnapt het blok hem en kan hij opnieuw beginnen. Eeuwig lang. Een verpleeghuisarts schreef eens: "Het refrein van alles is toch 'Hein" (Heintje de dood). Hoe we ons ook inzetten: de eeuwen hebben bewezen dat er geen happy einde is aan oorlogen, aan het verwoesten van de schepping; hoe we ons ook inzetten. Het lijkt alsof de paus uit ons beginverhaal het beaamt: allemachtig, nou moeten we helemaal opnieuw beginnen. Maar ik denk dat hij – en met hem wij – achter dat verhaal mogen zeggen: "maar" alles lijkt een einde te krijgen máár... Dat heeft alles te maken met Kerstmis. Enerzijds willen we zo graag hier en elders en zelfs in ons eentje: thuis komen. Er zijn er die spottend zeggen: jullie met je geloof in een almachtige God: denken jullie nou werkelijk dat Hij er uiteindelijk een paradijs van zal maken? Dat Hij de mens uitschakelt en het ooit eens op zijn eentje doet?

Het antwoord van Joden en christenen is niet: God zal ingrijpen; nieuwe mensen máken die helemaal volmaakt zijn en een nieuwe wereld scheppen.

Ons antwoord op alle ellende is dat 'Maar': maar er zal toekomst zijn. Wij zijn pelgrims van de hoop. Dat wil niet zeggen dat het onze uiteindelijke taak is een paradijs op aarde te scheppen. Wij trekken de wereld **niet** door als veel-of alleskunnens. Ons doel en ons geloof is geen optimisme. Wij zijn pelgrims van hoop. Charles Peguy zei eens:

"De hoop", zegt God, "die verbaast me; die is verbazingwekkend. Dat mensen zien hoe alles gaat en dat ze geloven dat het morgen beter zal zijn; dat ze zien hoe alles vandaag gaat en dat ze geloven dat het beter zal zijn morgenochtend: dat is verbazingwekkend,	het grootste wonder van mijn genade, ik sta er zelf verbaasd van. onsterfelijk en onuitblusbaar als een kleine vlam schijnt door de duisternis van de tijd een zorgelijke vlam; komt in het donker van de nacht een vlam, een licht dat niet te doven is, zelfs niet door de adem van de dood."
---	---

Hoop is niet hetzelfde als optimisme: och dit komt wel goed: dit, dit ene, moet ooit wel goed gaan. Hoop kijkt verder dan de horizon die wij nu kunnen zien; we zien niet de vorm waarin dit gebeuren kan. Hoop is geen verwachting; een verwachting heeft nog een duidelijk doel dat bereikt zou moeten worden. Hoop is evenmin: met je handen over elkaar gaan zitten en wachten tot een God onze vragen zou oplossen.

Hoe ziet hoop er uit? Een vergelijking die niet helemaal klopt: hoop leefde er bij mensen die zich inzetten voor Serious Request: ze begonnen er aan, wisten niet wat hun resultaat zou zijn; maar ze begonnen aan hun ideaal: ze hoopten kinderen met metabole ziektes te helpen. De jongeman die voor Serious Request terugliep vanuit Santiago had wel het doel: terugkeer in Nederland, maar had geen idee hoe dat zou verlopen; welke obstakels hij zou tegenkomen en hoe hij die zou kunnen overwinnen: Hij ging, hij ging ervoor. In mijn leven ben ik enkele mensen tegengekomen wier geloof in hun doel zo sterk was dat ze op een andere manier dan eerst gedacht toch hun doel bereikten.

Christelijke hoop is voor ons een mens: Hij was getroffen door de nood van mensen en hun bijna uitzichtloze strijd om daar iets aan te veranderen. Lees daar de evangelies maar over na. Zo getroffen dat Hij niet aan de kant bleef staan, maar deelgenoot, lotgenoot van hen. In de hoop dat zijn manier van leven alles zou veranderen: één kleine mens die meer dan wie ook tóch vertrouwen had in mensen en uitstraalde hoe God er voor iedereen wil zijn. Er zouden na zijn geboorte mensen waren er die daaraan wilde meewerken, Sommigen kennen wij: Maria, Jozef, een aantal leerlingen. En sindsdien onnoembaar veel kleine mensen die het aan hun kinderen doorvertelden en vóórleefden. Jezus maakte daar geen onderscheid tussen: iedereen hoorde daarbij. Vergeeft u me dat ik wat vrij fantaseer over de figuren uit de stal. Dat is ook volgens het evangelie vandaag: in die stal zijn allerlei

figuren van mensen verbeeld: de os en de ezel zijn uit het eerste verbond of testament overgewaaid: daar staat: de os kent zijn meester en de ezel de krib van zijn heer. Je kunt er het beeld inzien dat de hele schepping Christus en zijn boodschap beschermt. Maar je kunt de ossen ook zien als degenen die dik en machtig zijn, gehandicapt; ook gehandicapt door hun streven om dikker, rijker te worden: dat is hun gebrek; en ezels kennen we allen. Ook zijn ezels zijn welkom; 'één daarvan zal later bij Jezus' bij zijn intocht in Jeruzalem op zijn rug nemen. Jozef staat er bij als symbool voor de eenvoudige, arme hardwerkende mens die vermoedelijk niet alles begrijpt, maar wél zijn leven deelt. Herders zijn de zorgzamen, maar ze behoren wél tot het zogenaamde uitschot; koningen zijn meestal niet de aardigste heersende, politiek geschoolde mensen, die sympathie willen kopen. En wijzen uit het oosten kennen wij nog: ook zij zoeken naar wat God een mens kan doen. En schapen zijn degenen die zich moeten laten scheren door het winstbejag van degenen die de herders aansturen: **al die figuren** horen bij Jezus: voor hen is Hij gekomen; Zij horen er bij in de stal die onze wereld van tijd tot tijd is. En: Maria en Jozef zijn asielzoekers in een voor hen vreemde wereld. Van hen verwacht, nee hoopt Jezus toch iets: dat zij pelgrims worden van de hoop die doodlopende mensen en een doodlopende wereld leefbaar maken en perspectief geven. Zelf is Hij daarin voorgegaan. Met het Kerstfeest begint Pasen al: opstaan tégen, ópstaan voor een wereld met toekomst; zonder blauwdruk, maar met een ideaal om de echte God te leren kennen. Wie God werkelijk is, we hebben er geen woorden voor. Geen God die ingrijpt, maar toch meeleeft en in het lijden aanwezig is. Hoe anders dan wij, dan ik althans, vaak denk en begrijp. Een collega van mij schreef in zijn parochieblad: Zou het kunnen zijn dat God ons op zoveel manieren probeert duidelijk te maken dat zijn droom van gerechtigheid en vrede nog niet af is? Je kunt toch niet met een gerust gemoed Kerstmis vieren als jij niet deelt in Zijn aandacht voor alle mensen, en speciaal voor hen die geen kansen krijgen. Zo kan Gods menslievendheid zichtbaar zijn in vredebrengers; in mensen van hoop. Garanties kunnen we elkaar niet geven: We kunnen alleen aandachtig achter Hem aangaan, die tot het laatst toe zoveel licht verspreidt in het donker. In de hoop dat dat nu en later alle mensen en de hele schepping ten goede komt. Zijn manier van leven is een en al hoop voor bedrukte mensen. We kunnen en blijven samen: Pelgrims van hoop; lichtdragers in onze wereld, tot in Muona. Amen

Muziek

Gebed om vrede

Voorganger:

Hier rond de kribbe: teken van zijn geboorte -

rond brood en beker: zijn testament -

rond het kruis: teken van zijn sterven -

wij samen: teken dat Hij is verrezen

opgestaan in mensen, herboren in God.

Wij zien uit naar zijn wederkomst.

En ik vraag U te willen bidden met mij:

allen:

God, als het ooit mag, mag het nu op deze dag:

bidden en zeggen tot elkaar en tot al uw mensen,

dat wij aan toekomst voor onze wereld willen werken,

en met al uw kerken dragers van uw blijde Boodschap zijn, elkaar nabij.

Voorganger:

God, als het ooit kan,

kan het nu op deze dag:

van oorlog weten en vrede zien komen;

uw schepping geschonden zien
en lucht en ruimte aanzeggen voor ieder;
de kerken, verdeeld en in onmacht;
de wereld gescheiden in blank en zwart,
rijk en arm, ieder zijn God,
en toch in allen uw Zoon geboren zien worden,

God als het ooit moet, moet het nu op deze dag:
de hoop voeden dat zelfs onze doden bij U terecht zijn;
dat álles eens goed komt;
en: vrede brengen waar we kunnen; deuren openen voor wie aanklopt;
een woord van welkom voor de verloren zoon of dochter,
een uitgestoken hand aan vriend en vreemde:
de vrede van Christus en zalig kerstfeest!
Allen: Amen.

Vredewens

Lied: Gods vrede zal komen (mel. Wij komen tezamen)

Gods vrede zal stromen over heel de aarde
zijn koninkrijk komen, gerechtigheid.
Steeds nieuw geboren doet Hij van zich horen.
Hij wekt in ons de vrede (3x), alle goeds!

Ook wij, nieuw geboren, omgekeerd ten leven,
wij doen van ons horen in woord en daad:
kleine gebaren,. Maar niet te bedaren
Wij zijn in staat tot vrede (3x), alle goeds!

Gezegende dagen, maanden van verlangen,
van zoeken en wagen in deze tijd.
God brengt ons verder, Hij is onze herder.
Zo gaan wij richting vrede (3x), alle goeds!

Gebed aan tafel

Zij kwamen van buiten, uit het veld vandaan. Zij kwamen van verre, uit hun paleis vandaan:
vergeten armen, geprezen wijzen.

God wij danken U om dat teken ons gegeven, uw trouw mens geworden, nieuwe hoop voor de wereld
Wij danken U om uw woord, gesproken onder ons, om het kind uit Maria geboren, God onder ons, Jezus Christus.
Hij maakte waar wat niet kan: nieuwe mensen, nieuwe aarde, uw rijk op komst.

allen: (gezongen)*Verschenen is de mildheid en de trouw van onze God (2x)*

God, wij danken U om hem die vrede brengt, muren breekt, grenzen uitwist; - blinden zien, doven horen, stommen spreken, zieken leven op.

Wij danken U om hem die U zijn Vader noemde; Wij danken u om Hem, eerste begin van een nieuwe wereld; eerste woord van een nieuw verhaal; eerste stap op een nieuwe tocht, eerstgeborene uit de dood.

allen: *Verschenen is de mildheid en de trouw van onze God (2x)*

Wij danken U om Hem die als zaad in de grond is gevallen; als brood gebroken en gedeeld; gestorven om te leven.

Toen de oude wereld Hem niet meer verdroeg; toen Hij gevolgd, bespied, gevangen afscheid nam van zijn vrienden: toen op die avond heeft Hij het teken gesteld van zijn liefde tot het uiterste. In herinnering aan Hem delen wij nu brood. Zelf is Hij voor ons, pelgrims van de hoop, het brood voor onderweg.

allen: *Verschenen is de mildheid en de trouw van onze God (2x)*

Delen van het brood

Muziek

Voorbede

Onze Vader

Muona: Collecte is bestemd voor waterpomp

Zegen en zending

L: Zegenen wij elkaar bij alles wat te doen staat;
alles wat we beleven mogen,
alles wat ons overkomt.

P: Zegenen wij elkaar in het leven dat wij delen,
zo kwetsbaar als het is.

Lieuwe:

De Barmhartige schenke u de behoedzaamheid van zijn handen,
de goedheid van zijn ogen, de warmte van zijn hart,
het vuur van zijn Geest, de geheimenis van zijn aanwezigheid.

Paul:

Die God en goed is zegene ons in de naam.....

Samen: Amen.

Lied: Midden in de winternacht

1. Midden in de winternacht ging de hemel open.

Die ons heil ter wereld bracht, antwoordt op ons hopen.

Elke vogel zingt zijn lied, herders waarom zingt gij niet?

Laat cithers slaan; blaast uw fluiten aan;

laat de bel, laat de trom, laat de beltrom horen:

Christus is geboren.

2. Vrede was het overal: wilde dieren kwamen
bij de schapen in de stal en zij speelden samen.
Elke vogel zingt zijn lied, herders waarom speelt gij niet?
Laat de cithers slaan; blaast uw fluiten aan;
laat de bel, laat de trom, laat de beltrom horen:
Christus is geboren!

3. Ondanks winter, sneeuw en ijs bloeien alle bomen,
want het aardse paradijs is vannacht gekomen.
Elke vogel zingt zijn lied, herders waarom danst gij niet?
Laat de cithers slaan; blaast uw fluiten aan;
laat de bel, laat de trom, laat de beltrom horen:
Christus is geboren!

4. Ziet, reeds staat de morgenster stralend in het duister,
want de dag is niet meer ver, bode van de luister,
die ons weldra op zal gaan. Herders blaast uw fluiten aan
laat de bel, bim-bam, laat de trom, rom-rom, keere om, keere om,
laat de beltrom horen: Christus is geboren!